

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 maja 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. stwierdził, że A. S., jako pracownik u płatnika składek (...) Instytutu (...) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 grudnia 2016 roku. W uzasadnieniu wskazano, iż na skutek przeprowadzonej kontroli uznano, że stosunek pracy od początku miał znaczenie czysto instrumentalne i służyć miał jedynie umożliwieniu uzyskania świadczenia w okresie korzystania ze zwolnień lekarskich. (decyzja – akta ZUS)

W dniu 3 lipca 2017 roku A. S. odwołała się od powyższej decyzji zaskarżając ją w całości. Decyzji tej zarzuciła wydanie jej z rażącem naruszeniem prawa, na podstawie błędnych ustaleń nieuwzględniających specyfiki powierzonych jej w ramach zawartej umowy o pracę obowiązków i w konsekwencji wadliwe ustalenie, iż umowa o pracę nie wywołuje skutków w zakresie prawa ubezpieczeniowego. Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 grudnia 2016 r. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek – w (...) Instytucie (...). (odwołanie – k. 2 – 7)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumenty przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wniósł ponadto o zasądzenie od strony powodowej na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (odpowiedź na odwołanie – k. 8 - 9)

Na rozprawie z dnia 16 lutego 2018 r. pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołanie, działający w imieniu płatnika składek – D. P. przychylił się do stanowiska wnioskodawczyni. (stanowiska stron – rozprawa z dnia 16 lutego (...), e-protokół (...):03:31 – 00:05:31, płyta CD k.119)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. S. urodziła się dnia (...) W dniu 24 maja 2006 r. uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii. Od 2003 r. współpracuje z Komisją Europejską jako ekspert, oceniając projekty europejskie, a także uczestniczy w grupach doradczych. Wnioskodawczyni posługuje się biegle językiem angielskim oraz w dobrym stopniu językiem francuskim i rosyjskim. W P. realizowała konkretne zadania badawcze, była zrzeszonym badaczem. Jak Instytut w P. miał do realizacji projekt np. na potrzeby (...) kompletowano zespół i przydzielano jej konkretną część do realizacji i opracowania tego projektu. Odbywało się to na podstawie umów cywilnoprawnych. (okoliczności bezsporne; dyplom – akta ZUS; CV wnioskodawczyni – akta ZUS, przesłuchanie wnioskodawczyni – e – protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2018 zapis nagrania 02:26:03 – 02:26:36 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:05:38 – 00:50:58)

Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy w Warszawie z dnia 25 marca 2010 r. fundacja - (...) został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestru Stowarzyszeń, Innych Organizacji (...), Fundacji oraz Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej pod numerem KRS (...). W danych osób wchodzących w skład zarządu organu wpisano A. S.. (postanowienie – akta ZUS)

Od 2010 roku do dnia 1 grudnia 2016 roku wnioskodawczyni była członkiem zarządu (...) Instytutu (...). Funkcję tę sprawowała społecznie, bez wynagrodzenia. W okresie tym nie zajmowała się organizowaniem forum czy spotkań. Reprezentowała tylko Instytut. (przesłuchanie wnioskodawczyni – e – protokół rozprawy z dnia 16 lutego (...) zapis nagrania 02:26:03 – 02:26:36 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:05:38 – 00:50:58, przesłuchanie działającego w imieniu płatnika D. P. e-protokół rozprawy z dnia 16 lutego (...). zapis nagrania 02:57:24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:50:58 – 01:39:38, płyta CD k.119)

W latach 2010 – 2015 najważniejszym dla Instytutu było budowanie wizerunku, aby otrzymywać różnego rodzaju dofinansowania, których jeszcze wtedy fundacja nie otrzymywała i nie miała wystarczających środków finansowych na dalszy rozwój. A. S. była zaangażowana w promocję i miała duży wpływ na rozpoznawalność Instytutu na arenie europejskiej, a także na rosnącą pozycję rynkową (...) Instytutu (...). (przesłuchanie wnioskodawczyni – e – protokół rozprawy z dnia 16 lutego (...) zapis nagrania 02:26:03 – 02:26:36 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis

nagrania 00:05:38 – 00:50:58, przesłuchanie działającego w imieniu płatnika D. P. e- protokół rozprawy z dnia 16 lutego (...). zapis nagrania 02:57:24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:50:58 – 01:39:38, płyta CD k.119)

W 2015 roku wnioskodawczyni uczestniczyła w projekcie (...) jako niezależny badacz. Mogła wtedy wyznaczyć organizację do tego przedsięwzięcia. Żeby otrzymać nominację do tego projektu musiała mieć zgodę Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, co otworzyło Instytutowi drogę do budowania zespołu trwałego. Program (...) otworzył fundacji drogę do tego, aby przekonać zarząd (...) Instytutu (...) w P., by przekazał fundusze na tworzenie zespołu w Polsce. To, że taki zespół będzie płatnikowi niezbędny zdecydowano już w lipcu 2016 roku. Wówczas powstał pomysł zorganizowania forum w W.. To forum zaplanowane zostało jako przedsięwzięcie cykliczne. W planach pojawiła się już wówczas także organizacja forum w B.. (przesłuchanie wnioskodawczyni – e – protokół rozprawy z dnia 16 lutego (...). zapis nagrania 02:26:03 – 02:26:36 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:05:38 – 00:50:58 płyta CD k.119)

W dniu 30 listopada 2016 r. A. S. zawarła z fundacją - (...) na czas nieokreślony, na mocy której została zatrudniona od dnia 1 grudnia 2016 roku w pełnym wymiarze czasu pracy, w zadaniowym systemie czasu pracy, na stanowisku dyrektora. Miejszem wykonywania pracy zależę miało od miejsca lokalizacji danego projektu/zadania. Strony ustaliły wynagrodzenie wnioskodawczyni w kwocie 7.500 EUR miesięcznie (33.192,26 PLN).

W umowie tej wskazano szczegółowy zakres obowiązków wnioskodawczyni obejmujący:

- realizację zadań z planu działań fundacji przyjętego na dany rok kalendarzowy,
- przygotowywanie wniosków o dotacje strukturalne i europejskie,
- organizowanie projektów,
- kontrolę realizacji zadań w ramach zespołów projektowych,
- realizację poszczególnych zadań wyznaczonych w ramach realizowanych projektów,
- rozliczanie projektów,
- organizację konferencji, forów oraz spotkań dyskusyjnych.

(umowa o pracę – akta ZUS)

Powód, dla którego fundacja zdecydowała się utworzyć stanowisko dla wnioskodawczyni to konieczność współpracy Instytutu z różnymi zespołami i potrzeba znalezienia osoby, która nadzorowałaby ich pracę. Instytut działa na 3 poziomach - z jednej strony skupia się na pracy badawczej – naukowej, drugi zakres to działalność biznesowa polegająca na współpracy z różnymi firmami, a trzeci poziom to działalność rządowa, lokalna i międzynarodowa. Wszystkie realizowane projekty skupiają osoby działające w tych 3 poziomach. Przenikanie się tych 3 poziomów wymaga wiedzy specjalistycznej, wiedzy technologicznej i była to ta wartość badana i dlatego powierzono to stanowisko wnioskodawczyni. Drugi aspekt to projekty Komisji Europejskiej, gdzie bardzo ważna jest historia działalności i rozpoznawalność, zaś A. S. współpracowała z Komisją Europejską przez wiele lat i mogła zapewnić tego typu rozpoznawalność w historii działalności. Zatrudnienie wnioskodawczyni poprzedziła analiza jej profilu biznesowego i wcześniejszej działalności. (przesłuchanie działającego w imieniu płatnika D. P. e- protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2018 r. zapis nagrania 02:57:24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:50:58 – 01:39:38, płyta CD k.119)

Ustalając wysokość wynagrodzenia wnioskodawczyni przyjęto stawkę obowiązującą na analogicznych stanowiskach w ramach Instytutu w innych państwach europejskich, biorąc także pod uwagę wykształcenie i doświadczenie wnioskodawczyni oraz całkowity budżet na 2 projekty realizowane przez płatnika wynoszący 450.000 EUR.

Wnioskodawczyni zaproponowała stawkę wynagrodzenia biorąc pod uwagę zarobki osób na podobnych stanowiskach w sektorach consultingu rządowego technologii i usług finansowych i biorąc pod uwagę stawki, na podstawie których pracowała przez ostatnie 10 lat. Dostała zgodę na zaproponowane warunki, bo Instytut w Polsce był partnerem w ofertach międzynarodowych w B., w których budżet na osobomiesiąc był przeznaczony na poziomie 10.000 EUR. (przesłuchanie wnioskodawczyni – e – protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2018 zapis nagrania 02:26:03 – 02:26:36 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:05:38 – 00:50:58, zeznania działającego w imieniu płatnika D. P. e- protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2018 r. zapis nagrania 02:57:24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:50:58 – 01:39:38, płyta CD k.119)

W dniu 1 grudnia 2016 roku A. S. przeszła instruktaż ogólny w zakresie BHP. (karta szkolenia – w aktach ZUS)

W tym samym dniu wystawiono wnioskodawczyni skierowanie na badania lekarskie. (skierowanie – w katach ZUS)

W tym też dniu płatnik składek zgłosił A. S. do ubezpieczeń społecznych. (niesporne)

Orzeczeniem lekarskim z dnia 7 grudnia 2016 roku stwierdzono, że wnioskodawczyni jest zdolna do pracy na stanowisku dyrektora. (skierowanie – k. 5 akt ZUS; orzeczenie – k. 59 akt ZUS)

Przed podpisaniem umowy z płatnikiem składek wnioskodawczyni wiedziała, że jest w ciąży. To była jej pierwsza, nieplanowana ciąża. Podjęła się tego zatrudnienia, ponieważ nie było przeciwwskazań do jej pracy na powierzonym stanowisku dyrektora. (przesłuchanie wnioskodawczyni – e – protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2018 zapis nagrania 02:26:03 – 02:26:36 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:05:38 – 00:50:58)

Płatnik składek dowiedział się o ciąży wnioskodawczyni w styczniu 2017 roku. Wiedza o ciąży wnioskodawczyni nie zmieniłby zamiaru zatrudnienia jej na powierzonym stanowisku z uwagi na jej wyjątkowe kwalifikacje, predyspozycje i doświadczenie oraz ze względu na zakaz dyskryminacji w zatrudnieniu kobiety w ciąży. (przesłuchanie działającego w imieniu płatnika D. P. e- protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2018 r. zapis nagrania 02:57:24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:50:58 – 01:39:38, płyta CD k.119)

Po objęciu stanowiska dyrektora w dniu 1 grudnia 2016 roku wnioskodawczyni zaczęła się zajmować organizacją polsko – włoskiego forum inwestycyjnego, zaplanowanego na dzień 9 grudnia 2016 roku. We współpracy z pracownikami stworzyła program forum, listę gości kluczowych, pretendentów, zapraszała ich osobiście, zorganizowała catering, znalazła miejsce, w którym miało odbyć się forum, wcześniej prowadząc w tym zakresie rozmowy. Wnioskodawczyni zorganizowała także banery, grafikę do opracowania logo eventu, umówiła tłumaczy. Elementy wizualne były istotne dla firmy z uwagi na plany dotyczące cyklicznej organizacji forum. (przesłuchanie wnioskodawczyni – e – protokół rozprawy z dnia 16 lutego (...) zapis nagrania 02:26:03 – 02:26:36 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:05:38 – 00:50:58, zeznania działającego w imieniu płatnika D. P. e- protokół rozprawy z dnia 16 lutego (...). zapis nagrania 02:57:24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:50:58 – 01:39:38, płyta CD k.119)

Pracę wnioskodawczyni kontrolował Prezes Fundacji. Konsultowała z nim program forum zanim go złożyła do akceptacji. Musiała mieć także akceptację przedstawiciela instytucji francuskiej. Nadzór nad pracą wnioskodawczyni polegał na regularnych rozmowach, również telefonicznych, podczas których dyskutowano o projektach, a Prezes wskazywał ewentualne braki i miejsca, które trzeba poprawić, bądź ewentualne ryzyka z racji tego, że zajmował się nadzorem jakościowym. W ramach tych rozmów omawiane były kwestie doboru prelegentów i jakości ich usług. Kontakt odbywał się kiedy tego wymagały względy zawodowe; im bliższy był termin realizacji projektu, tym częstszy był ten kontakt. Nie było ustalonego harmonogramu tych rozmów, w razie pytań wnioskodawczyni telefonowała. (przesłuchanie wnioskodawczyni – e – protokół rozprawy z dnia 16 lutego (...) zapis nagrania 02:26:03 – 02:26:36 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:05:38 – 00:50:58, zeznania działającego w imieniu płatnika D. P. e- protokół rozprawy z dnia 16 lutego (...). zapis nagrania 02:57:24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:50:58 – 01:39:38, płyta CD k.119)

W dniu kiedy odbyło się forum, tj. 9 grudnia 2016 r. wnioskodawczyni osobiście je prowadziła, witała i przedstawiała gości, podejmowała dyskusje po prelekcjach, udostępniała materiały. (...) rozpoczęło się o godz. 9.00, a zakończyło o 18.00. W trakcie tego forum doszło to bilateralnych spotkań pomiędzy inwestorami włoskimi, a ekspertami leasingu, funduszy europejskich. (zeznania świadka A. M. e-protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2018 zapis nagrania 02:00:25 – 02:10:48, zeznania świadka I. G. e-protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2018 zapis nagrania 02:10:48 – 02:25:37, płyta CD k.119; fotorelacja wydarzenia-forum – k. 101 akt ZUS; plakat promocyjny wydarzenie - forum – k. 87 akt ZUS;przesłuchanie wnioskodawczyni – e – protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2018 zapis nagrania 02:26:03 – 02:26:36 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:05:38 – 00:50:58,; przesłuchanie działającego w imieniu płatnika D. P. e- protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2018 r. zapis nagrania 02:57:24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:50:58 – 01:39:38, płyta CD k.119)

W dniu 13 grudnia 2016 roku wnioskodawczyni stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. Na zwolnieniu lekarskim pozostawała aż do dnia porodu - 12 czerwca 2017 roku. (niesporne)

Płatnik składek wypłacił wnioskodawczyni wynagrodzenie za pracę (w tym wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy) za miesiąc grudzień 2016 roku. (niesporne)

Z uwagi na szczególne kwalifikacje wnioskodawczyni oraz brak osób o zbliżonym doświadczeniu zawodowym Instytut nie zatrudnił nikogo na jej miejsce.

A. S. była przewidziana w planach organizacji forum także w następnych latach. Obecnie fundacja realizuje kolejny projekt rozpoczęty w dniu 6 lutego 2018 roku, zaś kolejny projekt ma być realizowany z Uniwersytetem w O..

(przesłuchanie działającego w imieniu płatnika D. P. e- protokół rozprawy z dnia 16 lutego 2018 r. zapis nagrania 02:57:24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami – zapis nagrania 00:50:58 – 01:39:38, płyta CD k.119)

Wynik finansowy płatnika w 2016 roku wyniósł 45.234,67 złotych. /rachunek wyników – w aktach ZUS/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zawarte w aktach sprawy i aktach organu rentowego oraz w załączonych aktach osobowych ubezpieczonej, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała, a także w oparciu o szczegółowe i wyczerpujące przesłuchanie wnioskodawczyni i działającego w imieniu płatnika Prezesa Zarządu oraz na podstawie zeznań świadków A. M. i I. G..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie..

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art.12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 z późn. zm.), pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Ustawodawstwo polskie nie ukształtowało zakazu zatrudniania kobiet w ciąży, a przeciwnie, odmowa zatrudnienia kobiety tylko z tej przyczyny, że jest w ciąży, byłaby uznana za dyskryminację ze względu na płeć na podstawie art. 18^{3a} § 1 i art. 18^{3b} § 1 pkt 1 KP (por. wyrok SN z 11.1.2006 r., II UK 51/05, (...) Nr (...), s. 34).

Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie w pełni także aprobuje stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 9 sierpnia 2005 roku, sygn. akt III UK 89/05, publ. OSNP 2006/11-12/192, zgodnie z którym samo zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie uprawnień do zasiłku macierzyńskiego, nie jest ani naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem. Przeciwnie, jest to zachowanie rozsądne i uzasadnione zarówno z osobistego, jak i społecznego punktu widzenia. Rzecz jednak w tym, iż o tym, czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa

pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p.

Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych. Definicja ustawowa stosunku pracy zawarta jest w art. 22 k.p. i zakłada wykonywanie pracy osobiście, odpłatnie, w ramach podporządkowania pracowniczego, w sposób powtarzalny i bez ponoszenia przez pracownika ryzyka prowadzenia podmiotu zatrudniającego. (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 6 lutego 2013 roku, sygn. akt III AUa 804/12, LEX 1312046)

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą więc osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...))

W orzecnictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest uwarunkowane nie tyle samym faktem zawarcia umowy o pracę i opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Sam bowiem fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art. 22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli bowiem strony umowy o pracę przy składaniu oświadczeń woli mają świadomość tego, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik pracy świadczyć nie będzie, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, i do podjęcia i wykonywania pracy nie doszło a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, to umowę taką uważa się za zawartą dla pozorów - art. 83 § 1 kc. Umowa taka nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 r. sygn. II UK 148/07, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r. sygn. II UK 321/04, opubl: Orzecnictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2006, Nr 11-12, poz. 190, str. 503; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2001 r. sygn. II UKN 244/00, opubl: Orzecnictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2002, Nr 20, poz. 496; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r. sygn. II UK 204/09, LEX nr 590241).

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności.

Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu czynnością i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Stosownie do treści art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela również pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005/15/235, w którym stwierdza się, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji, gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia.

Istota niniejszego sporu sprowadzała się do ustalenia, czy wnioskodawczyni faktycznie wykonywała pracę na rzecz płatnika w okresie od 1 grudnia 2016 r., czy też, jak twierdził organ rentowy, umowa o pracę była pozorna i została zawarta wyłącznie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych związanych z ciążą.

Rację ma odwołująca, bowiem postępowanie dowodowe wykazało jednoznacznie, że faktycznie wykonywała ona od 1 grudnia 2016 roku pracę na rzecz płatnika, a potrzeba utworzenia stanowiska dyrektora powstała dużo wcześniej – już w lipcu 2016 roku. Przesłuchanie skarżącej, działającego w imieniu płatnika oraz zeznania świadków, powołane w sprawie dokumenty, a także dokumentacja potwierdzająca organizację przez ubezpieczoną i odbycie w dniu 9 grudnia 2016 roku forum polsko – włoskiego były ze sobą wzajemnie spójne, a czynności te pozostawały pod nadzorem i kontrolą Prezesa Zarządu Instytutu.

Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie wykazał, że wnioskodawczyni podjęła zatrudnienie, a jej współpraca z płatnikiem (jako członka zarządu fundacji) trwała wiele lat, co więcej - zaangażowanie A. S. przyczyniło się w dużej mierze do rozwoju Instytutu oraz pozyskania przez niego znacznych środków finansowych w kwocie 450.000 EUR.

Postępowanie dowodowe wprost wykazało, że płatnik miał realny powód do zatrudnienia dyrektora, który w związku z pozyskaniem środków finansowych przez Instytut miał zająć się organizacją w pierwszej kolejności forum włosko – europejskiego, które to miało odbywać się cyklicznie, a którego rangę zwiększał m.in. udział ambasadora W..

Ponadto, jak wynika z niespornych ustaleń, wynik finansowy płatnika w 2016 roku wyniósł 45.234,67 złotych, więc zatrudnienie pracownika było możliwe i uzasadnione ekonomicznie.

Wysokość wynagrodzenia wnioskodawczyni została w sposób ścisły i logiczny uzasadniona w toku postępowania. Biorąc pod uwagę wyjątkowo wysokie kwalifikacje skarżącej oraz fakt kształtowania wynagrodzeń dyrektorów w

analogicznych placówkach w Unii Europejskiej na wyższym jeszcze poziomie, nie można przyjąć, by fakt zatrudnienia czy też wysokość wynagrodzenia skarżącej stanowił podstawę do aprobaty tezy organu rentowego, że zatrudnienie wnioskodawczyni było pozorne.

Ponadto płatnik z całą pewnością kierował się nie tylko stosownymi kwalifikacjami A. S., ale także faktem, że poprzez wcześniejszą współpracę i działania na rzecz Instytutu była ona doskonale zorientowana w jego założeniach.

W świetle szczegółowo wywiezionej potrzeby zatrudnienia na stanowisku dyrektora Instytutu oraz pozostałych faktów świadczących w sposób niewątpliwy o wykonywaniu przez skarżącą umowy o pracę w reżimie zatrudnienia pracowniczego, fakt niezatrudnienia od dnia 13 grudnia 2016 roku na jej miejsce innego pracownika nie może samo przez się prowadzić do konkluzji, iż przedmiotowa umowa o pracę nosiła znamiona pozorności. Zatrudnienie pozostaje w sferze wolności gospodarczej każdego przedsiębiorcy i nie można wymagać od pracodawcy utrzymywania danego stanowiska pracy.

Przedmiotowe postępowanie wykazało także specyfikę stanowiska jakie zostało powierzone A. S. i – w ocenie Sądu Okręgowego - bez wątplenia nie mogłaby skutecznie wykonywać danej pracy w innym systemie czasu pracy niż zadaniowy, z uwagi na wielość i specyfikę zadań jakie miała w zakresie swoich obowiązków wskazanym w umowie o pracę.

Wskazać w tym miejscu jeszcze należy, że wnioskodawczyni funkcjonuje na europejskim rynku pracy od wielu lat, posiada bardzo bogaty życiorys zawodowy oraz tytuł doktora nauk ekonomicznych, współpracuje z organami europejskimi, legitymuje się szerokim wachlarzem doświadczeń zawodowych, jest osobą bardzo aktywną.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdził zatem słuszności stanowiska organu rentowego, natomiast wykazał w sposób jednoznaczny, iż A. S. pracę podjęła w dniu 1 grudnia 2016 r. pracę na rzecz płatnika i faktycznie - przez krótki okres z uwagi na dolegliwości związane z ciążą – ją wykonywała.

Na podkreślenie zasługuje okoliczność, iż złożone do akt dokumenty nie były kwestionowane przez ZUS, a przesłuchanie wnioskodawczyni i działającego w imieniu płatnika oraz zeznania świadków nie zostały zasadnie podważone w toku procesu przez organ rentowy, który nie przedstawił w trakcie postępowania przed sądem żadnych dowodów na poparcie swoich racji.

W tym stanie rzeczy należało przyjąć, że A. S. rzeczywiście świadczyła pracę na rzecz płatnika w ramach umowy o pracę z dnia 30 listopada 2016 roku.

Mając na względzie wszystkie wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak sentencji wyroku uznając odwołanie wnioskodawczyni za zasadne.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t. j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 ze zm.).